

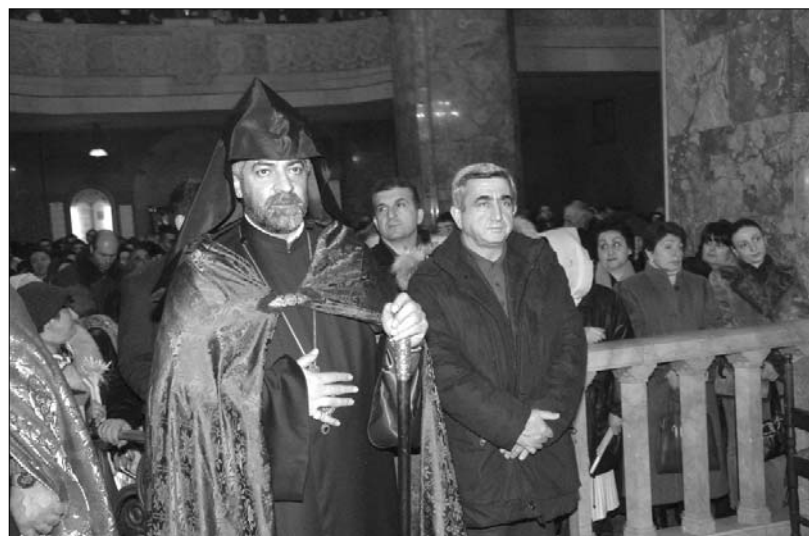
ԵՐԱՅԵՐ

Չրարասյան

2008թ., Հունվար 1, Թիվ 1 (186)

ՀԱՅ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԵՄԻ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԵՐԿՇԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

Ս Ծննդյան և Աստվածհայտնության տոնը, որը, ի դեպ, կարգել է Ս.Հակոբոս առաքյալը, եղավ տոնների ու հոգևոր ուրախությունների սկիզբը բոլոր հավատացյալների համար: Աստվածորդու մարդկային հմարավոր եղավ մարդու վերականգնումը: Քրիստոս իր փրկագործ տնօրինությամբ մարդկային հոգիների առջև վերստին բացեց երկնքի արքայության դռները: Փրկչի Ծննդյան հոգեմորոգ, աշխարհակեցույց տոնին նախորդում է շաբաթապահքը, որը լուծվում է հունվարի 5-ի երեկոյան՝ Գրագալույցի Ս. Պատարագով: Հունվարի 5-ի երեկոյան Հայ Առաքելական

բոլոր եկեղեցիներում մատուցվեց Գրագալույցի Ս. Պատարագ: Առաջնորդանիստ Ս.Սարգիս եկեղեցում հանդիսապետությամբ գերաշնորհ Ս. Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանի, Ս. Շահե քահանա Հայրապետյանը մատուցեց Գրագալույցի Ս. Պատարագ: Բազմաթիվ հայորդիներ հաղորդվեցին Տիրոջ Մարմնի և Արյան Ս. Խորհրդին՝ իրենց սրտերում ընդունելով Մանուկ Փրկչին, միավորվելով Նրա հետ, «ով վասն մեր մարմնացավ»: Հնչեց աշխարհի Փրկչի Ծննդյան աշխարհասասան ավետիսը. «Քրիստոս ծնաւ և յայտնեցաւ. մեզ և ձեզ մեծ ավետիս...»: Ս. Պատարագին ներկա էր նաև ՀՀ վարչա-

ԾՆԱԻ ՆՈՐ ԱՐՔԱՅ Ի ԲԵԹՂԵՅԷՍ ՔԱՂԱՔԻ, ՈՐՊԻՔ ՄԱՐԴԿԱՆ ՕՐՀՆԵՑԷՔ. ԶԻ ՎԱՍՆ ՄԵՐ ՄԱՐՄՆԱՑԱԻ ...

պետ Ս. Սարգսյանը: Ս. Պատարագի ավարտին հավատացյալները իրենց հետ վառված մոմեր տարան, որոնք խորհրդանշում է բեթղեհեմյան աստղը: Հաջորդ օրը՝ հունվարի 6-ին, առաջնորդանիստ եկեղեցում տոնական Ս. Պատարագ մատուցեց գերաշնորհ Ս. Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանը: Ներկա էին ԱՅԹ-ի թեմական և ծխական խորհուրդների անդամներ, հյուրեր: Ս. Պատարագի ավարտին Նավասարդ սրբազանը կատարեց ջրօրհնեքի արարողություն՝ ի հիշատակ Քրիստոս Աստծո Մկրտության՝ Աստվածահայտնության, քանզի Ս. Երրորդության խորհուրդը, որ հավիտյան ծածկված էր ամենքից, հայտնվեց Հորդանանում՝ Որդին՝ մկրտվելով, Հայրը՝ ձայնով, իսկ Ս. Հոգին՝ աղավանակերպ իջմամբ: Սրբազան Հայրը Ս. Խաչով և Սրբալույս Մյուռնով օրհնեց ջուրը, որը բաժանվեց ժողովրդին՝ ի բժշկություն հոգևոր և մարմնավոր ախտերի: Այս տարի առաջնորդանիստ Ս. Սարգիս եկեղեցու խաչի կն-

քահայրը կրկին Ավետիք Նազարեթյանն էր: Հունվարի 7-ին Տ.Հակոբ քնն. Խաչատրյանը մատուցեց Ս.Պատարագ՝ ի հիշատակ մեռելոց: Պատարագի ավարտին կատարվեց Հոգեհանգստյան կարգ, որից

հետո միայն այցելում են հարագատների շիրիմներին՝ նրանց էլ տանելով Քրիստոսի լույս ծննդյան մեծ ավետիսը. «Քրիստոս ծնաւ և յայտնեցաւ. մեզ և ձեզ մեծ ավետիս»: *Ամենայն հԱՄԱՏՐՅԱՆ*

ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ ԶՈՐԱՎԱՐ

Ա մենայն Հայոց Գարեգին Բ Հայրապետի տնօրինությամբ Ս. Սարգիս գորավարի տոնը հռչակվել է Երիտասարդների օրհնության օր: Այս տարի այն նշվում է հունվարի 21-ին: Ս. Սարգիս գորավարն իր որդու՝ Մարտիրոսի և 14 քաջ մարտիկների հետ նահատակվել է հանուն քրիստոնեական հավատքի: Արիության համար Ս. Սարգիսը Մեծն Կոստանդիանոս կայսեր (285-337) կողմից կարգվում է իշխան և սպարապետ՝ Հայաստանին սահմանակից Կապադովկիայում: Նա ոչ միայն գերազանց սպարապետ էր, այլև հիանալի քարոզիչ: Օգտվելով կայսեր հոժարությունից՝ իր իշխանության տակ գտնվող քաղաքներում քանդում է մեհյաններ, կառուցում եկեղեցիներ, տարածում քրիստոնեություն: Երբ Հուլիանոս Ուրացողի թագավորության օրոք (360-363) սկսվում են Քրիստոսի եկեղեցու հալածանքները, Ս. Սարգիսը, աստվածային հայտնությամբ հրաման առնելով հեռանալ կայսրության սահմաններից, իր որդի Մարտիրոսի հետ գալիս, ապաստանում է քրիստոնյա Հայաստանում, ուր թագավորում էր Տիրան արքան՝ Մեծն Տրդատի թոռը՝ Խոսրովի որդին: Տեղեկանալով, որ Հուլիանոսը մեծ զորքով շարժվում է Պարսկաստանի վրա,

Հայոց արքան, ձգտելով իր երկիրը գերծ պահել հարձակման վտանգից, հորդորում է Սարգիսին ծառայության անցնել Շապուհի մոտ: Շապուհը սիրով ընդունում է Ս. Սարգիսին և նշանակում նրան գործադիր իրամանատար: Ջորականներից շատերը, տեսնելով փայլուն գորավարի բարեպաշտությունն ու վարքով վկայած նվիրումն առ Աստված, իր աղոթքներով Տիրոջ գործած հրաշքները, հրաժարվում են հեթանոսությունից և դառնում քրիստոնյա: Սակայն Շապուհը պահանջում է նրանից պաշտել կրակը և գոհ մատուցել: Ջորավարն անմիջապես մերժում է այն՝ ասելով. «Երկրպագելի է մեկ Աստված՝ Ամենասուրբ Երրորդությունը, ով ստեղծել է երկինքն ու երկիրը: Իսկ կրակը կամ կուռքերն ի բնե աստվածներ չեն, հողեղեն մարդը դրանք կարող է փչացնել»: Այդ խոսքերից հետո Ս. Սարգիսը կործանում է բազիլը: Ջայրացած ամբոխը հարձակվում է Ս. Սարգիսի և նրա որդու վրա: Առաջինը նահատակության պատկան ընդունում է նրա որդին՝ Մարտիրոսը: Ս. Սարգիսը բանտարկվում է և ամերեր մնալով իր հավատքի մեջ՝ գլխատվում: Նահատակվելուց հետո Ս. Սարգիսի մարմնի վրա լույս է ծագում: Քրիստոնեական հավատքի

համար նահատակվում են նաև նրան հավատարիմ տասնչորս զինվորները: Հավատացյալները նահատակների մարմիններն ամփոփում են Համիան քաղաքում: Ս. Սարգիսը հայոց մեջ ամենապիղծ սրբերից է և պատահական չէ, որ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց վարդապետը նրա մասունքները բերում է Կարբի (Աշտարակի շրջան)՝ տեղում կառուցելով երանելու անունը կրող եկեղեցի: **Ս. Սարգիսը՝ երիտասարդների և սիրո բարեխոս** Ս. Սարգիս Ջորավարի տոնը Հայաստանում ընդունված է Գշել ոչ միայն եկեղեցական ծեսով, աղոթքով, այլև ժողովրդական սովորույթներով, որը մեզանում նվիրական ավանդություն է: Ս. Սարգիս գորավարը երիտասարդների արագահաս բարեխոսն է: Նրա միջնորդությամբ հրաշքներ են տեղի ունենում: Այդ օրը երիտասարդներն աղոթում են սրբին, որ իրենց աղոթքները հասցնի առ Աստված: Ս. Սարգիսը սիրո երազանքն իրականացնող սուրբ է: Ս. Սարգիսի մասին բազմաթիվ ավանդապատումներ կան: Ահավասիկ դրանցից մեկը: Աղքատ աշուղ Ղարիբը սիրում է մի մեծահարուստի աղջկա՝ Շահ-Սանամին: Վերջինս ևս սիրում է նրան, բայց աշուղն աղքատ էր, և աղջկա հայրն արգելում է նրանց ամուսնանալ, քանի որ մտադրված էր նրան կնության տալ մի մեծահարուստի: Աշուղ Ղարիբը որոշում է

մեծ կարողություն կուտակելու համար գնալ օտարություն աշխատելու: Սակայն մինչև այդ աշուղ Ղարիբն իր սիրած էակից խոստում է վերցնում՝ յոթ տարի սպասել իրեն: Պայման է դնում, որ եթե ուշանա անգամ մեկ օր, աղջիկը թող ամուսնանա հոր ցանկությամբ: Այդ յոթ տարիները շատ դժվար են անցնում աշուղ Ղարիբի համար: Նա զրկված էր իր գեղեցկուհուն տեսնելու հնարավորությունից, որևէ լուր չուներ նրա մասին, սակայն չէր հուսահատվում, այլ կարոտով սպասում այն օրվան, երբ նրանք կհանդիպեն, ընտանիք կկազմեն և ամբողջ կյանքը կապրեն միասին: Յոթ տարի շարունակ գիշեր ու զօր աշխատելով՝ աշուղ Ղարիբը կարողություն ստեղծեց և տուն դարձի ճամփա ընկավ: Ճանապարհը լի էր փորձանքերով և խոչընդոտներով: Թվում էր, թե աշուղ Ղարիբն իր հույսը պետք է կորցնի, չի հասնի իր սիրած էակին: Այդ ամենից դրված՝ նա ազնիվ սրտով և արդար մտքով աղոթում է Ս. Սարգիսին՝ հայցելով արագահաս սրբի օգնությունը: Ս. Սարգիսը, լսելով սիրահարված աշուղի աղոթքը, իր արագահաս ճերմակ ցուլով բարձրացրած մրրիկի մեջ իսկույն հայտնվում է, աշուղ Ղարիբին նստեցնում ձիու գավակին և մեկ ակնթարթում հասնում Շահ-Սանամի մոտ: Աղջկա հայրը, գնահատելով աշուղ Ղարիբի կամքը, կատարված հրաշքը, նրանց անկեղծ սերն և նվիրվածությունը,

օրհնում է երկուսի միությունը: Ժողովրդական սովորություններից է նաև, երբ Ս. Սարգիս տոնին նախորդող գիշերը երիտասարդներն արդի բլիթ են ուտում, որի հետ կապում են իրենց փեսացուի կամ հարսնացուի երազահայտնությունը: Այդ օրը հիշատակելի սովորություններից է փոխհնդով մատուցարանը դնել տան տանիքին կամ պատշգամբին և սպասել Ս. Սարգիս գորավարի ձիու պայտի հետքին: Ըստ ավանդույթի՝ Ս. Սարգիսը պետք է հրեշտակների ուղեկցությամբ անցնի և ուն մատուցարանի մեջ դրված ալյուրի կամ փոխհնդի մեջ թողնի իր սպիտակ (մաքրություն, անաղարտություն է խորհրդանշում) ձիու պայտի հետքը, այդ տարի կիրակաճանա երիտասարդի երազանքը: Տոնի առթիվ սիրահարված երիտասարդները միմյանց բացիկներ և քաղցրավենիք են նվիրում: Հունվարի 21-ին Ս.Սարգիս Ջորավարի անունը կրող եկեղեցիներում կմատուցվի Ս. Պատարագ, որից հետո կկատարվի երիտասարդների օրհնության կարգ: Կբաժանվեն տոնի մասին պատմող գունազարդ բացիկներ: Արարատյան Հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ գերաշնորհ Տեր Նավասարդ արքեպիսկոպոս Կոնյանի օրհնությամբ այդ օրը Ս. Սարգիս անունը կրող եկեղեցիները բաց կլինեն մինչև երեկոյան ժ. 21.00-ն: *Մամրո դիվան*

